

Джиба В.В.

курсант 3 курсу ФПФПМГБ

ННПФПМГБВВ НАВС

Науковий керівник: Галай А.О.

кандидат юридичних наук, доцент

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ СВІТУ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ З БОКУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Нині зростання рівня злочинності є однією з найболючіших проблем нашого суспільства. І як це не парадоксально звучить, подекуди вже не дітей потрібно захищати від злочинців, – вони самі дедалі частіше стають правопорушниками. Справді, частка правопорушень, вчинених підлітками, нині становить 10% від загальної кількості злочинів, знижується вік неповнолітніх правопорушників, зростає кількість тяжких злочинів серед цієї вікової категорії тощо.

Ситуація з підлітковою злочинністю в Україні вимагає впровадження дієвої системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх, яка б використовувала справді ефективні методи попередження та передбачала координування зусиль і ресурсів як правоохоронних органів держави, так і громадськості.

З цією метою буде корисним дослідження передового досвіду правоохоронних підрозділів іноземних держав у сфері профілактики дитячої злочинності, з подальшим впровадженням його в практичній діяльності правоохоронних органів України.

Варто відзначити, що відповідно до Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи «Про посередництво в кримінальних справах», «Про медіацію в кримінальних справах» (1999 р.) у багатьох країнах (Великобританія, Австрія, Бельгія, Німеччина, Нідерланди, Польща, Франція, Естонія, Словенія, Чехія та ін.) почалася реалізація ідеї і програм *відновного правосуддя*, у першу чергу, для неповнолітніх. Такий підхід, як «відновне правосуддя», є альтернативою до карального підходу у сфері розв'язання кримінальних ситуацій, більшою мірою за участю неповнолітніх.

Найбільш поширеною формою відновного правосуддя є *медіація*, або програма примирення – альтернативна форма вирішення конфлікту за участю третьої нейтральної, неупередженої, не зацікавленої в даному конфлікті сторони – медіатора, який сам особисто не приймає рішення, а лише допомагає сторонам дійти згоди щодо спору. Медіація неповнолітніх, яка охоплює елементи реабілітації, відновлення справедливості, як правило, є частиною системи соціальної підтримки та спрямована, в основному, на досягнення виховного ефекту.

Спираючись на зарубіжний досвід, слід сказати, що однією з колисок відновного правосуддя стала *ювенальна юстиція*, у якій поліція, прокурори і

судді вбачали новий підхід до злочину і покарання неповнолітніх злочинців як важливого виховного елементу, що сприяє попередженню злочинності. Ювенальна юстиція, що також стала розвиватися у зарубіжних країнах в кінці ХХ ст., – це система державних органів та громадських інституцій, спеціальних юридичних процедур і засобів, соціальних послуг, спрямованих на захист прав дитини, ресоціалізацію неповнолітніх правопорушників та профілактику девіантної та делінквентної поведінки дітей і молоді.

З набуттям чинності новим Кримінальним процесуальним кодексом України і в нашій державі мав з'явитися спеціалізований суд — ювенальний, який займатиметься виключно неповнолітніми правопорушниками. Якщо розглядати досвід наших найближчих сусідів, то можна говорити про те, що в багатьох країнах Європи справи про так звані дитячі злочини вже давно розглядають спеціальні ювенальні судді, які вибирають нестандартні покарання для неповнолітніх правопорушників. Адже в більшості випадків діти скоюють злочини неусвідомлено, під впливом старших товаришів і соціуму. Застосування кримінального покарання як найбільш імовірний результат кримінального судочинства — це прямий, але не завжди ефективний спосіб вирішити конкретний кримінально-правовий конфлікт і змінити показники злочинності в державі в цілому, на що здатні превентивні заходи.

На мою думку, позитивним прикладом для сучасної української Кримінальної міліції у справах дітей може стати «Служба у справах неповнолітніх міської поліції Цюриха», яка була створена в ще в 1959 році, усвідомивши, що побороти злочинність серед неповнолітніх лише за допомогою каральних методів неможливо. Служба у справах неповнолітніх як підрозділ поліції Цюриха для роботи з неповнолітніми відповідає за навчання та підвищення кваліфікації своїх працівників, є контрольним штабом усіх рапортів та повідомлень стосовно вчинення правопорушень та злочинних дій неповнолітніми, у тому числі порушень законодавства про вживання та торгівлю наркотичними засобами, про володіння й використання зброї, закону про іноземців та окремих частин закону про дорожній рух. Її завдання, як наголосив доктор Крістоф Хуг – експерт із питань профілактичної роботи з неповнолітніми, охоплюють і репресивні, але головними звичайно залишаються превентивні заходи, а також робота з громадськістю. Працівники Служби спостерігають за місцями зустрічі неповнолітніх, проводять перевірки осіб, бесіди з дітьми, при потребі розшукують неповнолітніх, які пропали безвісти, втекли з дому, проводять круглі столи, створюють робочі групи, беруть участь у міждисциплінарних робочих групах на рівні міста, кантону, конфедерації, співпрацюють із ЗМІ. Тому запозичення міжнародного досвіду, зокрема досвіду Швейцарії, задля вдосконалення роботи вітчизняної кримінальної міліції у справах дітей є сьогодні позитивним і цінним, а головне - вчасним кроком.

Отже, підтверджує світові тенденції і сучасна ситуація із підлітковою злочинністю в Україні, засвідчуючи загострення даної проблеми, що закономірно зумовлює подальший пошук шляхів її вирішення. Ці шляхи, які

лежать через розробку дієвих заходів протидії зазначеному негативному явищу, значною мірою пов'язані з використанням ефективних механізмів управління навчальними закладами для дітей-правопорушників. Саме у цьому контексті варто розумно залучити практичний досвід західних країн, які мають серйозні досягнення стосовно розуміння феномену злочинності неповнолітніх та вирішення проблеми подолання цього явища. Тому, реалізацію окреслених завдань пов'язую із вивченням, осмисленням та подальшим використанням прийнятних для України підходів у роботі відповідних служб та навчальних закладів розвинених країн.

Яцевич В.А.

студентка групи № 10 КМ-2Б курсу
юридично-психологічного факультету
ННІЗН НАВС
Науковий керівник: Тригубенко Г.В.
доцент кафедри конституційного
та міжнародного права НАВС
кандидат юридичних наук

ПОЛІТИЧНІ ПРАВА ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Політичні права громадян України, поряд з громадянськими правами і свободами, є пріоритетними у системі конституційних прав і свобод людини й громадянина. Політичні права і свободи належать громадянам України і виражають зміст правовідносин між особою і державою.

Основоположним принципом сучасних демократій є залучення громадян до процесів державного управління та прийняття політичних рішень. Реалізацію цього принципу забезпечують політичні права і свободи, які можуть бути реалізовані лише завдяки участі конкретного громадянина (наділеного цими правами) у виборах, у діяльності громадських об'єднань, політичних партій, профспілкових організацій, державних структур.

До політичних прав і свобод людини і громадянина традиційно відносять право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації (ст. 36); право громадян України брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ст. 38); право громадян України збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації (ст. 39); право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування (ст. 40).

Особливістю політичних прав і свобод людини і громадянина є те, що, за винятком права на об'єднання в неполітичні організації і права на індивідуальні та колективні звернення, вони належать виключно громадянам